

PDF

POLSKA DROGA DO EURO

Projekt dofinansowany
ze środków Narodowego
Banku Polskiego

NBP
Narodowy Bank Polski

Czy znasz walutę euro?

W obiegu funkcjonuje 7 nominałów banknotów euro i 8 nominałów monet. Banknoty wprowadzane do obiegu w poszczególnych krajach są identyczne, natomiast monety mają stronę wspólną (jednakową we wszystkich krajach) i stronę narodową, projektowaną w poszczególnych państwach. Cechy wspólne banknotów euro:

- ♦ dwanaście gwiazd jako symbol Unii Europejskiej. Liczba gwiazd nawiązuje do starożytnej symboliki liczby 12 oznaczającej doskonałość i całość
- ♦ nazwa waluty zapisana alfabetem łacińskim i greckim
- ♦ flaga Unii Europejskiej
- ♦ pierwsze litery nazwy Europejskiego Banku Centralnego w pięciu wariantach językowych (BCE, ECB, EZB, EKT, EKP)
- ♦ podpis Prezesa Europejskiego Banku Centralnego: wydrukowane do listopada 2003 r. Wima Duisenberga, nowsze – Jeana-Claude'a Tricheta

500 euro

Wymiary: 160 x 82 mm
Kolor: fiolet
Styl: nowoczesna architektura XX wieku

200 euro

Wymiary: 153 x 82 mm
Kolor: żółto-brązowy
Styl: architektura żelaza i szkła (XIX w.)

100 euro

Wymiary: 147 x 82 mm
Kolor: zielony
Styl: barok i rokoko

50 euro

Wymiary: 140 x 77 mm
Kolor: pomarańczowy
Styl: renesans

20 euro

Wymiary: 133 x 72 mm
Kolor: niebieski
Styl: gotyk

10 euro

Wymiary: 127 x 67 mm
Kolor: czerwony
Styl: romantyzm

5 euro

Wymiary: 120 x 62 mm
Kolor: szary
Styl: klasycyzm

Strony narodowe charakterystyczne dla każdego z państw zaprezentujemy w kolejnych numerach dodatku.

1 cent

Średnica: 16,25 mm
Grubość: 1,36 mm
Masa: 2,3 g

2 centy

Średnica: 18,75 mm
Grubość: 1,36 mm
Masa: 3,0 g

5 centów

Średnica: 21,25 mm
Grubość: 1,36 mm
Masa: 3,9 g

10 centów

Średnica: 19,75 mm
Grubość: 1,51 mm
Masa: 4,1 g

20 centów

Średnica: 22,25 mm
Grubość: 1,63 mm
Masa: 5,7 g

50 centów

Średnica: 24,25 mm
Grubość: 1,88 mm
Masa: 7,8 g

1 euro

Średnica: 23,25 mm
Grubość: 2,125 mm
Masa: 7,5 g

2 euro

Średnica: 25,75 mm
Grubość: 1,95 mm
Masa: 8,5 g

Czy pożegnamy Orła Białego?

Gdy Polska wejdzie do strefy euro, pożegnamy złotego. Jednak polskie akcenty pozostaną. Monetami euro z naszymi narodowymi stronami będzie można płacić we wszystkich krajach strefy euro.

Magdalena Karst-Adamczyk

Prawnym środkiem płatniczym na całym obszarze euro są identyczne banknoty, zaprojektowane przez Roberta Kalinę z austriackiego Banku Centralnego. Projekt Austriaka zwyciężył w europejskim konkursie, ogłoszonym w 1996 r. przez Radę Europejską Instytutu Monetarnego.

Europa zjednoczona

W podobnym konkursie wybrano wzory awersów ośmiu monet euro (odpowiadają nominałom: 1, 2, 5, 10, 20 i 50 eurocentów oraz 1 i 2 euro). Autorem zwycięskiego projektu jest utalentowany plastycznie informatyk

charakterystyczne dla danego kraju, otoczone trzynastoma gwiazdkami UE. Na niemieckich monetach 1 i 2 euro widnieje orzeł, tradycyjny symbol państwowości Niemiec. Na francuskich umieszczono drzewo (ma symbolizować życie, ciągłość i wzrost) otoczone hasłem Republiki: Wolność, Równość, Braterstwo. Grecy mają ikonę przedstawiającą porwanie Europy przez Zeusa, Włosi – portret Dantego Alighieri autorstwa Rafaela, a Irlandczycy – celtycką harfę.

U nas toczy się dyskusja o to, czy wizerunek lub jaki symbol umieścić na rewersie polskiej monety euro. Ostateczna decyzja należy do prezesa NBP, ale polski emitent nie wyklucza

Jak się rodzi moneta

Decyzja o tym, które z narodowych symboli umieścić na monetach, to pierwszy krok do stworzenia projektu. Dopiero wtedy do pracy przystępują medalierzy, czyli artyści plastycy, którzy tworzą pierwsze wizualizacje monet. Artyści pracują różnymi metodami. Jedni, tak jak Belg Luc Luyx, szkice i rysunki wykonują odręcznie, by potem obrabiać je w graficznych programach komputerowych. Dla innych komputer to od początku podstawowe narzędzie pracy.

Medalierzy lubią symbole i ukryte znaczenia. Wiele z nich dostrzegają tylko numizmatycy. Na przykład na monecie z nominałem 2 euro

Luyx umieścił połączone literki LL, czyli swoje inicjały (można je dostrzec przez lupę). Także polscy projektanci monet, którzy uchodzą za jednych z najlepszych w Europie i na świecie, lubią się bawić symbolami. Utytułowany medalier Robert Kotowicz na jednej z monet umieścił... swoje dzieci.

Gdy szkic ze wszystkimi detalami jest ukończony, medalier wykonuje gipsowe modele, używając

przy tym nie tylko wyspecjalizowanych urządzeń, ale także własnych dłoni i podstawowych narzędzi rzeźbiarskich. Gipsowy odlew trafia w ręce rzemieślników i technologów, których podstawowym zadaniem jest dobranie optymalnej technologii produkcji.

Produkcja monet jest skomplikowanym procesem, w którym udział bierze kilka osób. Oprócz mincerza, który tworzy pierwowzory monet i narzędzia robocze, nie bez powodu zwane stemplami, są to także operatorzy obsługujący prasy monetarne. Nowoczesne prasy mogą wybić nawet trzysta monet na sekundę (takimi dysponuje Mennica Polska). Produkcji towarzyszy bardzo szczegółowa dokumentacja, której celem jest kontrola jakości, ale także liczby wybitych monet.

Monety dla koneserów

Szczególnym rodzajem monet są monety kolekcjonerskie i okolicznościowe. W przypadku państw strefy euro każdy kraj raz do roku może

wyemitować monetę okolicznościową, upamiętniającą rocznicę historyczną lub bieżące wydarzenia o doniosłym znaczeniu. Okolicznościowe monety zawsze mają nominał 2 euro, a ich strony wspólne wyglądają identycznie jak na monetach powszechnego obiegu.

Pierwszą okolicznościową monetę wyemitowała Grecja na pamiątkę Igrzysk Olimpijskich w Atenach w 2004 roku. Kraje strefy euro wyemitowały także dwie wspólne monety okolicznościowe: pierwszą w 2007 z okazji 50. rocznicy podpisania traktatu rzymskiego, drugą – w 2009 z motywem nawiązującym do Unii Gospodarczej i Walutowej z okazji dziesiątej rocznicy wprowadzenia euro (wzór tej drugiej wybrali Europejczycy w internetowym głosowaniu).

Produkcja monet kolekcjonerskich jest bardziej skomplikowana niż obiegowych. Te drugie wykonuje się bowiem z innego kruszcu (najczęściej jest to stop srebra i złota Nordic Gold). Nim powstaną monety kolekcjonerskie, krążki stopu są polerowane i dokładnie myte.

Polerowanie odbywa się w specjalnym urządzeniu przy użyciu szczotek i pasty polerskiej lub w bębnie pełnym stalowych kulek i z użyciem specjalnych detergentów. Aby pozbyć się nawet najmniejszych rys i zadrapań, polerowanie trwa kilka godzin. Tak przygotowane półprodukty trafiają do myjki, która ultradźwiękowo usuwa z nich wszelkie zanieczyszczenia. Potem trzeba za wszelką cenę unikać kontaktu ludzkich dłoni z półproduktem. Chodzi o to, aby nie zostawiać na krążkach śladów palców czy choćby odrobiny potu. Dlatego kolejne czynności związane z produkcją monet z metali szlachetnych mincerzy wykonują w gumowych

ochraniaczach na palcach, które dla pewności co kilkanaście minut przemycają spirytusem. Tak produkcja monet kolekcjonerskich przebiega w Mennicy Polskiej, która jest drugim w Europie ich producentem. Choć monety okolicznościowe (także euro) mają wartość nominalną i można ich używać jako środka płatniczego, nie warto tego robić. Na przykład wyemitowana przez NBP moneta o nominale 10 złotych z Czesławem Niemenem ma na rynku kolekcjonerskim wartość siedmiokrotnie wyższą.

Produkcja monet to przedsięwzięcie skomplikowane, wieloetapowe, na wpół artystyczne, na wpół rzemieślnicze. Warto o tym pamiętać, gdy po raz kolejny obojętnie minie eurocentówkę, leżącą na którejś z europejskich ulic.

Luc Luyx z Królewskiej Mennicy Belgijskiej. Na swoich projektach wyraźnie oznaczył nominał monety i naszkicował schematyczną mapkę Unii Europejskiej lub całej Europy. Europejska waluta musi być neutralna. Grafika nie może być zbyt szczegółowa. Gdybym zdecydował się sportretować znaną osobę lub słynny budynek, jeden z krajów byłby faworyzowany – uzasadnił swoją wizję Belg.

W 2007 r. wzór awersów monet został nieznacznie zmodyfikowany. W monetach 10- 20- i 50-eurocentowych znikły wyraźne granice państw, widoczne na pierwotnym projekcie, a w ich miejsce pojawiła się całkowicie zjednoczona Europa. Nowa grafika odzwierciedla zapoczątkowaną na szczycie w Lizbonie nową koncepcję Unii Europejskiej – bardziej zintegrowanej i otwartej na dalsze rozszerzenie na wschód.

Walka o strony narodowe

Rewersy monet euro mają narodowy charakter i wskazują na kraj, który je wyemitował. Przedstawiają motywy

ogłoszenia konkursu. Sprawa jest poważna zarówno dla Polski – bo polskie euromonety będą promować kraj w Europie – jak i dla medalierów, bowiem skala emisji jest ogromna (szacuje się, że będzie to około 4-5 mld monet). Każdy artysta marzy, by jego dzieła były reprodukowane w takiej liczbie.

Do dyskusji włączył się dziennik „Rzeczpospolita”, który w połowie ubiegłego roku ogłosił konkurs na rewers polskiej monety euro. Spośród 360 nadesłanych prac internauci wybrali 35, ich zdaniem najciekawszych wzorów. W dalszym etapie prace oceniała specjalnie powołana kapituła, która palmę pierwszeństwa przyznała monecie z wizerunkiem Orła Białego (na kolejnych miejscach znalazły się: logo „Solidarności” i wizerunek Jana Pawła II).

Kilka lat wcześniej swoje pomysły przedstawili studenci Wydziału Grafiki warszawskiej ASP. Kierujący projektem wykładowca uczelni Władysław Serwatowski skrytykował wówczas pomysł umieszczenia na inijnych monetach polskiego godła.

DODATEK SPECJALNY 02/2009
PDF

POLSKA DROGA DO EURO

redaktorzy prowadzący:
dr Janusz Grobicki,
Wojciech Staruchowicz
zespół redakcyjny:
Tomasz Betka,
Magdalena Karst-Adamczyk,
Marcin Kasprzak
dodatek nr 2 z serii
Polska droga do euro

Projekt dofinansowany ze środków
Narodowego Banku Polskiego.

NBP

Narodowy Bank Polski

Więcej o polskiej drodze do euro
na stronach: www.nbp.pl/euro.

Tam też znajduje się pełna
treść Raportu na temat pełnego
uczestnictwa RP w trzecim etapie
Unii Gospodarczej i Walutowej.